

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลของการใช้หนังสือนิทาน “จี๊เอ” (ฉบับยาวิ-ไทย) ที่มีต่อพัฒนาการของบุตรก่อนวัยเรียนและความสัมพันธ์ในครอบครัวตามบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Prince of Songkla University
Pattani Campus
โดย

มูฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลีฮียะห์ และคณะ

สนับสนุนโดย

แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ปี พ.ศ. 2563

ผลของการใช้หนังสือนิทาน “จ๊ะเอ๋” (ฉบับยาวี-ไทย) ที่มีต่อพัฒนาการของบุตรก่อนวัย
เรียนและความสัมพันธ์ในครอบครัวตามบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย

มูฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลีฮีย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
นัชชิวา บาเกาะ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
รุสนี ปาเซเลาะ สมาคมสร้างสรรค์เยาวชนชายแดนใต้
ฝ้ายลิกา ยาแดง สมาคมสร้างสรรค์เยาวชนชายแดนใต้
อิลฮัม หะยีมะสาและ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สนับสนุนโดย

แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ (สสส.)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยผลของการใช้หนังสือนิทาน “จ๊ะเอ๋” (ฉบับยาวิ-ไทย) ที่มีต่อพัฒนาการของบุตรก่อนวัยเรียน และความสัมพันธ์ในครอบครัวตามบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการใช้หนังสือนิทาน “จ๊ะเอ๋” ของผู้ปกครองในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อศึกษาผลของการใช้หนังสือนิทาน “จ๊ะเอ๋” ที่มีต่อพัฒนาการของบุตร และความสัมพันธ์ในครอบครัวตามบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยประชากร เป็นผู้ปกครองรุ่นใหม่ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมโครงการเสริมสร้างสุขภาวะแม่รุ่นใหม่ยุค Thailand 4.0 โดยสมาคมสร้างสรรค์เยาวชนชายแดนใต้ จำนวน 710 คน จาก 9 ตำบล ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกลุ่มตัวอย่าง เป็นตัวแทนผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 256 คน ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตำบลเป้าหมายอย่างง่ายในแต่ละจังหวัด ซึ่งได้จำนวนตำบล 4 ตำบล โดยเป็นตำบลในจังหวัดปัตตานี 1 ตำบล จังหวัดยะลา 2 ตำบล และจังหวัดนราธิวาส 1 ตำบล จากตำบลทั้ง 4 ตำบล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 320 ชุด ผ่านแกนนำกลุ่มสตรีของแต่ละตำบล ซึ่งแบ่งเป็นตำบลละ 80 ชุด และได้แบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้นจำนวน 205 ชุด แบ่งตามจังหวัดเป็นปัตตานี 96 ชุด (ร้อยละ 46.8) ยะลา 60 ชุด (ร้อยละ 29.3) นราธิวาส 49 ชุด (ร้อยละ 23.9)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมโครงการแม่รุ่นใหม่จาก 9 ตำบล ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส จำนวน 205 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จากจังหวัดปัตตานี ร้อยละ 46.8 รองลงมาคือ จังหวัดยะลา ร้อยละ 29.3 และจังหวัดนราธิวาส ร้อยละ 23.9 ตามลำดับ และส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวนร้อยละ 95.6 โดยผู้ใช้หนังสือนิทาน “จ๊ะเอ๋” ส่วนใหญ่เป็นแม่ จำนวนร้อยละ 82.4 และส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี จำนวนร้อยละ 41.5 เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนร้อยละ 42 และลักษณะงานหรืออาชีพส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน จำนวนร้อยละ 57.6 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนบุตร 3 คน จำนวนร้อยละ 28.8 รองลงมาคือ มีบุตร 2 คน จำนวนร้อยละ 24.9 และมีบุตร 1 คน จำนวนร้อยละ 21.5 โดยส่วนใหญ่บุตรมีอายุอยู่ระหว่าง 3-4 ปี จำนวนร้อยละ 39.5 และรองลงมาคือ 1-2 ปี จำนวนร้อยละ 30.2

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับช่วงเวลาในการอ่านหนังสือนิทาน “จ๊ะเอ๋” พบว่า ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือนิทานในช่วงก่อนนอนหรือหลังเสร็จกิจกรรมต่าง ๆ จำนวนร้อยละ 44.9 และสาเหตุสำคัญของการใช้หรืออ่านหนังสือนิทาน “จ๊ะเอ๋” พบว่า สาเหตุสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบมากที่สุดคือ หนังสือออกแบบได้น่าอ่าน รูปภาพสวยงามและน่าสนใจ จำนวนร้อยละ 56.1

รองลงมาคือ หนังสือมีการแปลเป็นภาษา "ยาวี" จำนวนร้อยละ 39.5 หนังสือสอนวิธีการเล่นและดูแลลูกที่ถูกต้อง จำนวนร้อยละ 31.7 และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จำนวนร้อยละ 30.2 ตามลำดับ

ในส่วนข้อมูลเกี่ยวกับอุปสรรคและข้อจำกัดสำคัญในการใช้หนังสือนิทาน "จ๊ะเอ๋" พบว่าอุปสรรคสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบมากที่สุดคือ การไม่มีเวลาในการอ่าน จำนวนร้อยละ 38.5 รองลงมาคือ ไม่มีหนังสือให้อ่าน จำนวนร้อยละ 25.9 การมีกิจกรรมอื่นที่น่าสนใจมากกว่าการอ่าน จำนวนร้อยละ 20.5 และการไม่รู้วิธีการอ่านที่ถูกต้อง จำนวนร้อยละ 14.6 ตามลำดับ และความถี่ในการอ่านหนังสือนิทาน "จ๊ะเอ๋" ในเดือนแรกของการได้รับหนังสือพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือนิทาน "จ๊ะเอ๋" 2-3 วันครั้ง จำนวนร้อยละ 52.2 รองลงมาคือ อ่านทุกวัน จำนวนร้อยละ 29.8 อ่านสัปดาห์ละครั้ง จำนวนร้อยละ 13.7 และอ่าน 1 ครั้งในหนึ่งเดือน จำนวนร้อยละ 4.4 ตามลำดับ ในด้านระยะเวลาเฉลี่ยแต่ละครั้งเมื่ออ่านหนังสือนิทาน "จ๊ะเอ๋" ให้ลูกฟัง พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาเฉลี่ยแต่ละครั้งในการอ่านหนังสือนิทาน "จ๊ะเอ๋" ระหว่าง 6-15 นาที จำนวนร้อยละ 67.3 รองลงมาคือ ใช้เวลา 16-30 นาที จำนวนร้อยละ 17.6 ใช้เวลาน้อยกว่า 5 นาที จำนวนร้อยละ 11.2 และใช้เวลา 31-60 นาที จำนวนร้อยละ 2.4 ตามลำดับ

การประเมินผู้ปกครองก่อนและหลังจากได้รับหนังสือนิทาน "จ๊ะเอ๋" พบว่าก่อนได้รับหนังสือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เล่นจ๊ะเอ๋กับลูกเป็นบางครั้งมากถึงร้อยละ 67.8 รองลงมาคือ ไม่เล่นจ๊ะเอ๋กับลูกเลย จำนวนร้อยละ 22 และเล่นจ๊ะเอ๋กับลูกทุกวัน จำนวนร้อยละ 10.2 ในขณะที่หลังจากได้รับหนังสือนิทานจ๊ะเอ๋ กลุ่มตัวอย่างมีการเล่นจ๊ะเอ๋กับลูกเพิ่มมากขึ้น โดยส่วนใหญ่เล่นจ๊ะเอ๋กับลูกทุกวัน จำนวนร้อยละ 61 และเล่นจ๊ะเอ๋กับลูกบางครั้ง จำนวนร้อยละ 39 โดยไม่มีผู้ปกครองท่านใดที่ไม่เล่นกับลูก หลังจากได้รับหนังสือ เมื่อพิจารณากิจกรรมการกอดลูก พบว่า ก่อนได้รับหนังสือส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างกอดลูกเป็นบางครั้ง จำนวนร้อยละ 49.3 รองลงมาคือ กอดลูกทุกวัน จำนวนร้อยละ 45.9 และไม่กอดลูกเลย จำนวนร้อยละ 4.9 ในขณะที่หลังจากได้รับหนังสือนิทานจ๊ะเอ๋ กลุ่มตัวอย่างมีการกอดลูกมากขึ้น โดยส่วนใหญ่กอดลูกทุกวันเป็น จำนวนร้อยละ 80.5 และกอดลูกบางครั้ง จำนวนร้อยละ 19.5 และไม่มีผู้ปกครองท่านใดไม่กอดลูกหลังจากได้รับหนังสือ สำหรับการบอกรักลูกพบว่า ก่อนได้รับหนังสือส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีการบอกรักลูกเป็นบางครั้ง จำนวนร้อยละ 51.7 รองลงมาคือ บอกรักลูกทุกวัน จำนวนร้อยละ 42 และไม่บอกรักลูกเลย จำนวนร้อยละ 6.3 ในขณะที่หลังจากได้รับหนังสือนิทานจ๊ะเอ๋ กลุ่มตัวอย่างมีการบอกรักลูกเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่บอกรักลูกทุกวัน จำนวนร้อยละ 76.1 และบอกรักลูกบางครั้ง จำนวนร้อยละ 23.9 และไม่มีผู้ปกครองท่านใดที่ไม่บอกรักลูกหลังจากได้รับหนังสือ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลของการใช้หนังสือนิทาน "จ๊ะเอ๋" ที่มีต่อพัฒนาการลูก จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในภาพรวมการใช้หนังสือนิทานจ๊ะเอ๋มีผลต่อพัฒนาการลูก

อยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับตามระดับคะแนนสูงสุด 3 อันดับ คือ 1) เมื่อฉันทอดหรือเล่นกับลูกเขาจะสดใสและมีความสุข 2) ลูกของฉันทารมณ์ดีและมีนิสัยร่าเริง 3) เมื่อฉันทคุยกับลูกเขาสามารถจ้องตาและมองหน้าฉันได้นาน ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลจากการใช้หนังสือนิทาน “จ๊ะเอ๋” ที่มีต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในภาพรวมการใช้หนังสือนิทานจะมีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสามารถเรียงลำดับตามระดับคะแนนสูงสุด 3 อันดับ คือ 1) หนังสือช่วยฉันทใช้เวลากับลูกมากยิ่งขึ้น 2) หนังสือช่วยฉันทมีความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกที่ถูกต้อง 3) หนังสือช่วยให้ฉันท้องการพัฒนาด้านการดูแลลูก

การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หน่วยงานส่งเสริมบุตรและครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข สถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ควรให้การสนับสนุนในการผลิตหนังสือนิทาน “จ๊ะเอ๋” หรือหนังสือนิทานประเภทอื่น ๆ เพื่อเผยแพร่ให้ครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวที่ไม่สามารถเข้าถึงหนังสือที่มีคุณภาพ 2) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ปกครองในการทำกิจกรรมกับบุตรผ่านหนังสือหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับบริบท การพัฒนาผู้ปกครองในด้านการบริหารจัดการเวลาในการอ่านหนังสือหรือเล่นกับบุตร รวมถึงการสร้างทัศนคติที่ดีแก่ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมและเห็นความสำคัญในการเลี้ยงดูและทำกิจกรรมกับบุตรอย่างต่อเนื่อง 3) การผลิตหนังสือสำหรับบุตรหรือผู้ปกครองควรมีการทำให้เป็นสองภาษาหรือแปลเป็นภาษาที่ผู้ปกครองหรือบุตรสามารถเข้าใจได้ง่ายหรือสอดคล้องกับวัฒนธรรมและบริบทในแต่ละพื้นที่ 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ควรใช้งบประมาณกองทุนส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลหรือกองทุนอื่น ๆ เพื่อซื้อหนังสือให้ผู้ปกครอง หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ควรทำกิจกรรมแจกหนังสือแก่ผู้ปกครองที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ไม่ดี เพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพแก่บุตรผ่านกิจกรรมการอ่านของผู้ปกครอง ซึ่งจะส่งผลดีต่อคุณภาพในครอบครัวต่อ และ 5) หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัย เช่น สภาวิจัยแห่งชาติ สกสว. สสส. เป็นต้น ควรกำหนดให้การทำวิจัยด้านการส่งเสริมการอ่านเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของหน่วยงาน และกำหนดเป้าหมายรวมถึงขอบเขตการใช้งบประมาณที่ชัดเจน และควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยพัฒนาหนังสือนิทานสำหรับบุตรและครอบครัวที่สามารถส่งผลต่อการพัฒนาบุตรและครอบครัวที่ครอบคลุมในทุกประเด็นการพัฒนา และให้สอดคล้องกับความเชื่อ วัฒนธรรม และบริบทในแต่ละพื้นที่ และสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการส่งเสริมกิจกรรมการอ่าน การสร้างเครือข่ายการอ่านสำหรับบุตรและครอบครัวทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติให้มีความเข้มแข็งในการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านให้ยั่งยืนในอนาคต